

Ο πομπός χρησιμοποιεί, με κριτήρια την επικοινωνιακή περίσταση και τον σκοπό του, διαφορετικό ύφος λόγου, το οποίο μπορεί να είναι:

Είδος

Γνωρίσματα

Παράδειγμα

Οικείο

φιλικό

- α' και β' ενικό ρηματικό πρόσωπο
- προσφωνήσεις οικειότητας
- παρατακτική σύνδεση ή ασύνδετο
- ενεργητική σύνταξη

- Γεια σου, Κώστα. Τι κάνεις;
- Γεια σου, φίλε μου. Καλά. Εσύ;

→ αμερότητα

- απλές προτάσεις - μικροπερίοδος λόγος
- καθημερινό λεξιλόγιο

Επίσημο/

υπηρεσιακό

εξαιρετικό
τυπικό
(αμερότητα)

- γ' ρηματικό πρόσωπο
- παθητική σύνταξη
- υποτακτική σύνδεση (/μακροπερίοδος λόγος)
- λεξιλόγιο «επίσημο», σοβαρό, ευγενικό
- κυριολεκτικός λόγος

- Κύριε Διευθυντά, σας τηλεφωνώ, για να σας ενημερώσω ότι δεν κατέστη δυνατόν να προσέλθω στην υπηρεσία και αιτούμαι αναρρωτική άδεια.
- (+ πικρό: πρόσφατα να έφραση με σκουπίδια λέ-ξων)

Χιουμοριστικό

εύθυμο
παιχνιώδες

- λογοπαίγνια, ευφρολογήματα, υπονοούμενα
- προφορική + κωμικές εικόνες
- καθεμερινό λεξιλόγιο

- Έχεις τρομερό χιούμορ!
- Ναι, αλλά είμαι και όμορφος.
- Να το πάλι! / Σκοπός να προκαλέσει εύθυμη διάθεση ή να διακωμωδήσει κάποια πράγματα

Ειρωνικό

εσκεπασμένο
καυστικό
δυσκρινικό

- χρήση ειρωνείας, εσκεπασμού
- υπαινιγμοί, υπονοούμενα
- χρήση σημείων στίξης ως σχόλιο (κυρίως εσθιαστικό ή θεισάσας)
- μειωτικές εκφράσεις
- εξεζητημένο λεξιλόγιο

- Μα πόση ευρύτητα πνεύματος διαθέτεις τέλος πάντων!
- + λογοπαίγνια επικριτικά σχόλια εκδήλωση μειωτικών χαρακτηρισμών

Απλό

απλό
ανεπιτηδευτό
φωβικό

- παρατακτική σύνδεση, ασύνδετο
- μικρές προτάσεις
- ενεργητική σύνταξη
- απλό λεξιλόγιο
- απουσία/σχημάτων λόγου

- Αντ' αυτού Ευπνήσαμε ξημερώματα και ξε-κινήσαμε. Υστερα από μία ώρα φτάσαμε στο χωριό μας.
- Σκοπός: ευνόηση ή διατύπωση ή ευταρία

Προτρεπτικό ή

συμβουλευτικό ή

διδασκτικό

- β' ενικό ή πληθυντικό πρόσωπο (προτρεπτικό)
- υποτακτική ή προστακτική έγκλιση
- βουλευτικές προτάσεις
- συμβουλές/για στάση ζωής

- Πρέπει να μάθεις να αγαπάς, εάν θέλεις να σε αγαπούν. Ότι δίνεις παίρνεις σε αυτή τη ζωή.

ΤΟ ΥΦΟΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ:

- Το λεξιλόγιο
- Τα ρήματα (χρόνος, έχκλιση, πρόσωπο)
- Τα όρημα επίσης
- Τη σύνταξη (Ενεργητική ή παθητική / προωτική ή αωρόωτική / παρτακτική ή υποτακτική σύνδεση / μικροπερίοδος ή μακροπερίοδος λόγος / είση προτάσεων / Ενός ή πλάγιος λόγος)

- Τη λειτουργία της γλώσσας
- Τις ενδείξεις ερωτήσεων / τα ρητορικά ερωτήματα
- Τη συχνότητα - κυρίαρχία συγκεκριμένων γραμματικών τύπων
- Τις συνεισθηματικά / ευχυνητικά φορτισμένες λέξεις
- Τις εικόνες / τον περιγραφικό ή αφηγηματικό λόγο
- Το περιεχόμενο (ισέες, σχόλια, μετάση κ.α.)

Παραδείγματα

Την αγαπούσα από τα παιδικά μου χρόνια... Και ας μην το έδει-
χνα. Στομάς: μύχιες δακρύς
κ' συναδμήματα

Οι απότομες κλιματικές αλλαγές
συνδέονται με το φαινόμενο του
θερμοκηπίου.

Στοιχὸς
μεταφορὰ
ἐναρτημένη-
ται.

Η κλινική ψυχολογία, ως κλάδος της σύγχρονης ψυχολογίας, μελετά τις παθολογικές διαταραχές της προσωπικότητας.

Και έρχεται ο τύπος και μου σκάει
το παραμύθι.

Να πούμε και μια φορά ένα μπράβο στον Υπουργό για το νομοσχέδιο.

ΑΛΛΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ

- Λόγιο → καθαρεύουσα, λόγιες λέξεις
- Επιμελημένο / φροντισμένο }
 - Απουσία πλατειαδρών και παρεκβάσεων
 - προεκτική χρήση λεξιλογίου
 - προεκτική χρήση διαδραστικών λέξεων
 - Αυστηρή οργάνωση σκέψης
- Εναρχές →
 - Σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση
 - Κυριολεξία // πλούτος λεξιλογίου // Υποτακτική σύνδεση με μέτρο
- Υποβλητικό → "Έντονες εικόνες // σχήματα λόγου // Σύμβολα // Περιγραφές
- Υψηλό / μεγαλοπρεπές }
 - Αναφορά σε υψηλές έννοιες (ελευθερία, δημοκρατία κ.ά.)
 - Κάποιες φορές εξυμνήση ηρώων
- Εξεζητημένο / Επιτεθειμένο / Στεφάνος / Περνώδες }
 - χρήση μη συνηθισμένων / εξεζητημένων λέξεων και εκφράσεων
 - Ρητορισμός
 - Περιπλοκή σύνταξη (διαδοχική υπόταξη)
 - (π.χ.: ⇒ διαδεση επικυπείαδρου)
- Παραστατικό / Γλαφυρό / Ζωτανό }
 - Ζωηρές και παραστατικές περιγραφές
 - Εκφραστικός πλούτος: σχήματα λόγου, εικόνες, επίθετα, παραδείγματα, διάλογος, ενθύς λόγος, ρητορικές ερωτήσεις, ενεργητική σύνταξη, καθημερινό λεξιλόγιο, ετερεότυπες λαϊκές εκφράσεις
- Αλληγορικό → συνεχής χρήση αλληγορίας και συμβόλων